

Briuselis, 2021 m. sausio 8 d.
(OR. en)

14356/20

ECOFIN 1208
UEM 413
SOC 830
EMPL 580
COMPET 666
ENV 839
EDUC 459
RECH 546
ENER 517
JAI 1140
FSTR 199
REGIO 293
GENDER 154
ANTIDISCRIM 131

PRANEŠIMAS

nuo: Tarybos generalinio sekretoriato

kam: Delegacijoms

Ankstesnio
dokumento Nr.: ST 13060/20

Komisijos dok. Nr.: COM(2020) 746 final

Dalykas: Rekomendacija dėl TARYBOS REKOMENDACIJOS dėl euro zonos
ekonominės politikos

Delegacijoms pridedama Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos projekto Euro grupės redakcija, dėl kurios susitarta 2020 m. gruodžio 16 d. Po sausio mėn. Ekonomikos ir finansų reikalų tarybos vaizdo konferencijos tekstas turi būti patvirtintas per pirmąjį fizinį Tarybos posėdį arba taikant rašytinę procedūrą.

Oficialiai tekstas turėtų būti priimtas po to, kai jį 2021 m. kovo mėn. patvirtins Europos Vadovų Taryba.

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl euro zonos ekonominės politikos

EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 136 straipsnį kartu su 121 straipsnio 2 dalimi,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo¹, ypač į jo 5 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdama į 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo², ypač į jo 6 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadą,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

¹ OL L 209, 1997 8 2, p. 1.

² OL L 306, 2011 11 23, p. 25.

kadangi:

- (1) dėl COVID-19 pandemijos 2020 m. pirmą pusmetį euro zona patyrė staigų ir gilų ekonomikos nuosmukį. Nepaisant to, kad trečiąjį 2020 m. ketvirtį atšaukus viruso plitimo valdymo priemonės ekonomika tvirtai atsigavo, padidėjus COVID-19 plitimui ir ketvirtąjį ketvirtį pradėjus taikyti naujas viruso plitimo valdymo priemonės, dar labiau padidėjo neapibrėžtumas ir paaiškėjo, kad užsitęsusi sveikatos krizė euro zonos ekonomikai vis dar kelia grėsmę. COVID-19 krizė sukėlė įvairių didelių pasiūlos ir paklausos sukrėtimų, dėl to, remiantis Komisijos tarnybų 2020 m. rudens ekonomine prognoze, 2020 m. BVP turėtų sumažėti 7,8 %. Atitinkamai numatoma, kad 2021 m. ekonomika atsigaus lėčiau, nei tikėtasi anksčiau, ir 2020 m. susidaręs didelis, maždaug –7,0 % potencialiojo euro zonos BVP dydžio, gamybos apimties atotrūkis iki 2021 m. pabaigos neišnyks. Vyrauja didelis neapibrėžtumas dėl ekonominės perspektyvos, susijęs su pandemijos raida ir ekonominės veiklos vykdytojų elgesio pokyčiais. Atsverti kai kuriuos neigiamus sukrėtimo padarinius ir stabilizuoti rinkas labai padėjo skubūs nacionalinio ir Sąjungos lygmens veiksmai, be kita ko, Europos Vadovų Tarybos pasiektas susitarimas dėl dokumentų dėl priemonės „Next Generation EU“ (NGEU) rinkinio. Smarkiai nukentėjo ir privatus vartojimas, ir investicijos, o tai savo ruožtu turėjo neigiamos įtakos kainoms ir darbo užmokesčiui. Septynerius metus gerėjusi darbo rinkos perspektyva taip pat pablogėjo. Nedarbo didėjimą iki šiol švelnino sėkmingas plataus užmojo politikos priemonių įgyvendinimas visose valstybėse narėse, pavyzdžiui, sutrumpinto darbo laiko tvarka ir kita paramos politika, kuria siekiama išvengti masinio atleidimo iš darbo ir didelio pajamų praradimo, ir susijęs bendro dirbtų valandų skaičiaus sumažėjimas, taip pat sumažėjęs aktyvumo lygis;

- (2) dėl COVID-19 krizės didėja euro zonos valstybių narių ekonominiai skirtumai. Šiuos skirtumus lemia keli veiksniai, įskaitant: COVID-19 sukkelto sukrėtimo intensyvumą ir trukmę; sektorių, kuriuose daug kontaktų su klientais (pvz., turizmo, verslo kelionių ir apgyvendinimo bei maitinimo paslaugų), santykinį dydį bei svarbą ekonomikai ir turimų fiskalinio manevravimo galimybių skirtumus. Šie skirtumai daro poveikį pasitikėjimui, investicijoms ir augimo perspektyvoms, taip pat regioniniams skirtumams, kurie jau egzistavo iki krizės, bet dabar gali dar paaštrėti. Ilguoju laikotarpiu dabartinė COVID-19 krizė gali turėti ilgalaikį neigiamą poveikį potencialiajam augimui ir pajamų skirtumams dėl mažesnio (tiek materialiojo, tiek nematerialiojo) žmogiškojo ir fizinio kapitalo. Tai galėtų lemti dar mažesnę darbo našumą ir pajamų augimą ir didesnę nelygybę;
- (3) greita ir ryžtinga Sąjungos reakcija, įskaitant priemonę „Next Generation EU“ (NGEU), kuri apima Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę (EGADP), padidino rinkos pasitikėjimą ir parodė valstybių narių solidarumą ir tikslo vienybę koordinuojant pastangas atgaivinti ekonomikos augimą ir didinti ekonominį ir socialinį atsparumą. Per labai trumpą laiką susitarta dėl kelių naujų Sąjungai ir euro zonai skirtų priemonių. Šiomis priemonėmis jau užtikrinama apsauga darbuotojams (pagal Europos laikinos paramos priemonę nedarbo rizikai dėl ekstremaliosios situacijos mažinti, SURE)³, įmonėms (pagal Europos investicijų banko programą) ir valstybėms narėms, siekiant remti vidaus finansavimą tiesioginėms ir netiesioginėms sveikatos priežiūros, gydymo ir prevencijos išlaidoms, susijusioms su COVID 19 krize, pagal Europos stabilumo mechanizmo paramos kovai su pandemijos krize priemonę⁴. Sąjungos atsakomosios politikos priemonės taip pat apėmė Stabilumo ir augimo pakte nustatytos bendrosios nukrypti leidžiančios išlygos taikymą ir laikinąją sistemą, kad būtų galima pasinaudoti lankstumu pagal ES valstybės pagalbos taisykles⁵. Pagal Išplėstinę atsako į koronaviruso grėsmę investicijų iniciatyvą (CRII ir CRII+) sanglaudos politikos lėšos nukreiptos ten, kur jų labiausiai reikia⁶;

³ OL L 159, 2020 5 20, p. 1–7.

⁴ <https://www.consilium.europa.eu/media/44011/20200508-pcs-term-sheet-final.pdf>

⁵ OL C 91I, 2020 3 20, p. 1–9, OL C 112I, 2020 4 4, p. 1–9, OL C 164, 2020 5 13, p. 3–15, OL C 218, 2020 7 2, p. 3–8.

⁶ OL L 99, 2020 3 31, p. 5–8.

- (4) tinkamai parengtos politikos įgyvendinimas pasinaudojant NGEU ir jos pagrindine priemone EGADP suteiks valstybėms narėms naują postūmį pradėti augimą skatinančias reformas ir didinti investicijų lygį bei kokybę, siekiant atsparumo bei žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos tikslų. Tai turėtų prisidėti prie žmogiškojo kapitalo didinimo ir padėti darbuotojams sėkmingai pakeisti darbą – kartu su sanglaudos politikos lėšomis tai bus labai svarbu siekiant užtikrinti sanglaudą, kelti užimtumą ir našumą, ir didinti ekonominį bei socialinį atsparumą. Svarbiausi yra ES augimo tikslai ir nacionaliniai struktūriniai uždaviniai, įskaitant tuos, kurie nustatyti 2019 ir 2020 m. konkrečioms šalims skirtose rekomendacijose. 2021 m. metinėje tvaraus augimo strategijoje⁷, kuria remiami šie tikslai, siūlomos septynios pavyzdinės iniciatyvos: 1) pagreitinimas, 2) renovacija, 3) įkrovimas ir degalų papildymas, 4) ryšys, 5) modernizavimas, 6) plėtra, 7) persikvalifikavimas ir įgūdžių tobulinimas. Šios pavyzdinių iniciatyvų sritys – bendri iššūkiai, kuriems įveikti būtinos koordinuotos investicijos ir reformos. Valstybės narės raginamos kreipti investicijas į šių pavyzdinių iniciatyvų sritis, jose įgyvendinti reformas ir toliau integruoti savo vertės grandines. Siūlomame Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės reglamente, be kita ko, nustatyta, kad euro zonos valstybių narių ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planai turi atitikti Tarybos rekomendacijoje dėl euro zonos ekonominės politikos nustatytus uždavinius ir prioritetus. Vertinant ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus reikėtų atsižvelgti į šią atitiktį;
- (5) Kad būtų sušvelnintas COVID-19 pandemijos poveikis, euro zonai reikia remiamojo pobūdžio, koordinuoto, visapusiško ir nuoseklaus ekonominės politikos priemonių derinio, kuris visapusiškai atitiktų Sutartyje nustatytas apsaugos priemones, susijusias su atitinkamomis institucijomis. Tikslas – apriboti bet kokią neigiamą ilgalaikį poveikį darbo rinkai, sumažinti didelius ekonominius ir socialinius skirtumus, šalinti disbalansą ir kitą makroekonomiškai reikšmingą riziką ir apskritai išvengti neigiamų pasekmių potencialiam augimui ir kainų stabilumui bei užtikrinti tvarius viešuosius finansus vidutiniu laikotarpiu. Siekiant užtikrinti remiamojo pobūdžio bendrą euro zonos politikos kryptį, būtina užtikrinti trijų pagrindinių euro zonos politikos priemonių aspektų: piniginio, fiskalinio ir struktūrinio, tarpusavio nuoseklumą, o kartu ir finansinį stabilumą;

⁷ COM(2020) 575 final.

- (6) išlaikyti pinigų politikos poveikio kanalus ir užtikrinti vidutinio laikotarpio kainų stabilumą siekiama laiku imantis Europos Centrinio Banko (ECB) pinigų politikos intervencinių priemonių. ECB paskelbė apie didelį viešojo ir privačiojo sektorių turto pirkimą pagal specialiąją pandeminę pirkimo programą (SPPP, 1 850 mlrd. EUR bent iki 2022 m. kovo pabaigos)⁸ ir turto pirkimo programą (TPP, 20 mlrd. EUR vertės grynieji pirkimai per mėnesį, taip pat papildomas 120 mlrd. EUR vertės paketas iki 2020 m. pabaigos)⁹. Be to, ECB siūlo tikslines ilgesnės trukmės refinansavimo operacijas labai palankiomis sąlygomis, remdamas bankų skolinimą įmonėms ir namų ūkiams.
- (7) prognozuojama, kad 2020 m. fiskalinė kryptis bus itin ekspansinė ir 2021 m. išliks remiamojo pobūdžio tiek euro zonos, tiek nacionaliniu lygmenimis, išskyrus neatidėliotinas priemones, taip pat dėl kai kurių jau paskelbtų gaivinimo priemonių. Siekiant veiksmingai reaguoti į COVID-19 sukrėtimą, užtikrinti tvarų gaivinimą ir tinkamą ekonominės ir pinigų sąjungos (EPS) veikimą, labai svarbu koordinuoti nacionalinę fiskalinę politiką visapusiškai laikantis Stabilumo ir augimo pakto. 2020 m. kovo 20 d. Komisija padarė išvadą, kad ES patiria didelį ekonomikos nuosmukį ir sąlygos, kurioms esant galima pradėti taikyti Stabilumo ir augimo pakte nustatytą bendrąją nukrypti leidžiančią išlygą, yra įvykdytos. Valstybių narių finansų ministrai patvirtino šią išvadą¹⁰. Siekdamas suvaldyti pandemiją ir teikti paramą itin nukentėjusiems asmenims ir įmonėms, valstybės narės ėmėsi didelės apimties biudžeto priemonių, taip pat pradėjo teikti išskirtinę likvidumo paramą, daugiausia teikiant garantijas įmonėms ir bankams, kad būtų užtikrintas kredito srautas. ES lygmeniu bus toliau teikiama koordinuota fiskalinė parama, visų pirma taikant EGADP, o bendroji nukrypti leidžianti išlyga bus taikoma ir 2021 m. 2021 m. pavasarį Komisija, atsižvelgdama į atnaujintas makroekonominės projekcijas, iš naujo įvertins padėtį ir apžvelgs bendrosios nukrypti leidžiančios išlygos taikymą;

⁸ OL L 91, 2020 3 25, p. 1–4.

⁹ OL L 157, 2016 6 15, p. 28–32.

¹⁰ <https://www.consilium.europa.eu/lt/press/press-releases/2020/03/23/statement-of-eu-ministers-of-finance-on-the-stability-and-growth-pact-in-light-of-the-covid-19-crisis/>

- (8) COVID-19 ekonominiai padariniai daro didelį neigiamą poveikį viešiesiems finansams. Kai leis sveikatos ir ekonominės sąlygos, užtikrinti fiskalinį tvarumą vidutiniu laikotarpiu padės fiskalinės politikos perorientavimas siekiant apdairios vidutinio laikotarpio fiskalinės būklės, be kita ko, laipsniškai panaikinant neatidėliotinas priemones. Tai turėtų būti daroma taip, kad būtų sušvelnintas krizės socialinis poveikis ir poveikis darbo rinkai bei didinamas socialinis tvarumas. Ypač svarbios yra reformos, kuriomis siekiama pagerinti nacionalinių biudžetų sudėtį ir užtikrinti fiskalinį tvarumą ilguoju laikotarpiu, be kita ko, atsižvelgiant į klimato kaitą ir sveikatos apsaugos uždavinius. Labai reikalingų fiskalinio manevravimo galimybių gali būti sukurta gerinant nacionalinių biudžetų sudėtį, visų pirma atliekant išlaidų peržiūras ir naudojant veiksmingas viešųjų pirkimų sistemas. Spręsti klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie klimato kaitos bei aplinkos apsaugos uždavinius taip pat gali padėti žaliojo biudžeto sudarymo praktika. Tinkamos, veiksmingos ir įtraukios sveikatos ir socialinės apsaugos sistemos suteikia labai reikalingą apsaugą tiems, kuriems jos reikia, atlieka esminį vaidmenį kaip automatinės stabilizavimo priemonės ir turėtų padėti išsaugoti fiskalinį tvarumą. Be to, potencialią gamybos apimtį didina ir kartu išvengti neigiamo trumpalaikio poveikio visuminei paklausai padeda tinkamai ir laiku įgyvendinamos reformos, kuriomis stiprinamas darbo, kapitalo, produktų ir paslaugų rinkų veikimas;
- (9) COVID-19 krizė didina reformų svarbą siekiant veiksmingesnių ir teisingesnių viešųjų pajamų sistemų. Kadangi daugumoje euro zonos valstybių narių darbo jėgos mokesčių pleištas tebėra didelis, tos reformos apima mokesčių naštos perkėlimą pereinant prie mokesčių bazių, kurios mažiau kenkia darbo pasiūlai ir paklausai, našumui, investicijoms ir augimui, kartu atsižvelgiant į susijusį paskirstomąjį poveikį. Platesnio masto aplinkos mokesčių taikymas ir (arba) kitų formų išorės veiksmų įkainojimas gali prisidėti prie tvaraus augimo, nes taip skatinamas ekologiškesnis elgesys. Padidinti mokesčių sistemų veiksmingumą ir teisingumą gali priemonės, kuriomis tiek tarptautiniu mastu, tiek Sąjungoje sprendžiama agresyvaus mokesčių planavimo ir mokesčių vengimo problema. Be to, dėl globalizacijos tapo būtina pritaikyti mokesčių sistemą prie šiuolaikiškos ir vis labiau skaitmeninės ekonomikos tiek pasauliniu, tiek ES lygmeniu. Siekiant pasauliniu bendru sutarimu grindžiamo su mokesčiais susijusių iššūkių, kylančių dėl ekonomikos skaitmeninimo, sprendimo vyksta darbas EBPO;

- (10) atsižvelgiant į didelį neapibrėžtumą, sukeltą COVID-19 sukrėtimo ir jo neigiamo poveikio investicijoms, ypač svarbu ankstinti reformas, kuriomis šalinami investavimo trukdžiai ir pasiūlos suvaržymai. Labai svarbu imtis priemonių, kurios paspartintų ES lėšų įsisavinimą ir veiksmingą bei rezultatyvų išteklių naudojimą, visų pirma tose valstybėse narėse, kurios atsilieka šiose srityse ir kuriose didelė investicijų dalis finansuojama iš ES lėšų. Reformos, kuriomis mažinama įmonėms tenkanti administracinė našta (pvz., viešojo administravimo institucijų skaitmeninimas, įskaitant elektroninę atpažintį, teismų reformos) ir užkertamas kelias netinkamai panaudoti lėšas (pvz., korupcijai, sukčiavimui ir pinigų plovimui¹¹) gali pagerinti verslo aplinką ir padėti skatinti privačias investicijas, darbo vietų bei įmonių kūrimą;

¹¹ Gegužės 20 d. Komisijos komunikatas C(2020) 2800 final dėl visapusiškos Sąjungos kovos su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu politikos veiksmų plano.

(11) dėl COVID-19 krizės daugelis įmonių negavo daug pajamų ir visoje euro zonoje kyla rizika įmonių mokumui. Veiksmingos nemokumo sistemos atlieka esminį vaidmenį remiant laikinų problemų patiriančias gyvybingas įmones ir užtikrinant tvarkingą negyvybingų įmonių pasitraukimą. Nemokumo sistemų tobulinimas taip pat gali padėti spręsti tikėtino neveiksnių paskolų didėjimo klausimą ir išlaikyti kreditus ekonomikai, nes būtų sudarytos palankesnės sąlygos bankų balansams tvarkyti, taip pat ilgainiui skatinti tarpvalstybines investicijas. Šiomis aplinkybėmis, siekiant į visų valstybių narių nacionalinius mokumo teisės aktus įtraukti minimaliuosius standartus, kad būtų užtikrinta, kad finansinių sunkumų patiriantys skolininkai galėtų naudotis prevencinio restruktūrizavimo sistemomis, siekiant numatyti procedūras, pagal kurias būtų nurašomos pernelyg įsiskolinusių verslininkų skolos, ir siekiant padidinti visų rūšių nemokumo procedūrų veiksmingumą, priimta Restruktūrizavimo ir antrosios galimybės direktyva (2019/1023)¹². Svarbu tęsti direktyvos perkėlimą į nacionalinę teisę ir jos įgyvendinimą. 2020 m. rugsėjo mėn. Kapitalo rinkų sąjungos kūrimo veiksmų plane¹³ Europos Komisija taip pat paskelbė, kad imsis darbo dėl minimalaus suderinimo arba didesnės konvergencijos tikslinėse įmonių (ne bankų) nemokumo teisės srityse. Be to, valstybės narės dar turi galimybių toliau vertinti savo nemokumo sistemų veiksmingumą ir efektyvumą pagal geriausią tarptautinę praktiką ir šalinti likusius trūkumus¹⁴;

¹² OL L 172, 2019 6 26, p. 18–55.

¹³ COM(2020) 590 final.

¹⁴ Euro grupė nustatė keletą principų, įskaitant ankstyvą didelių įsiskolinimų nustatymą ir ankstyvojo restruktūrizavimo procedūrų prieinamumą. Žr. <https://www.consilium.europa.eu/lt/meetings/eurogroup/2016/04/22/>.

- (12) tolesnis bendrosios prekių ir paslaugų rinkos stiprinimas ir euro zonos pritaikymas skaitmeniniam amžiui gali būti pagrindinis ekonomikos augimo, konvergencijos ir atsparumo variklis. Bendra valiuta ir bendroji rinka veikia kartu, kad būtų sudarytos geresnės sąlygos ekonomikai stabilizuoti ir ilgalaikiam augimui užtikrinti. COVID-19 krizė paskatino skaitmeninių priemonių naudojimą, išryškino bendrosios skaitmeninės rinkos svarbą ir paspartino skaitmeninių ir kitų mokėjimo metodų nenaudojant grynųjų pinigų naudojimą. Tačiau bendroji rinka vis dar nebaigta kurti, visų pirma paslaugų, o konkrečiau – mažmeninės prekybos ir profesinių paslaugų srityje. Bendroji rinka gali apriboti kainų nelankstumą, taip teigiamai veikiant tiek pinigų politikos poveikio mechanizmą, tiek ekonominį atsparumą. Bendroji rinka taip pat padeda užtikrinti gamybos veiksmų judumą, kuris leidžia sektoriams, regionams ir valstybėms narėms kuo labiau sumažinti ekonomines sąnaudas (pvz., susijusias su nedarbu) reaguojant į sukrėtimus. Siekiant toliau integruoti bendrąją prekių ir paslaugų rinką, būtina panaikinti visus likusius nereikalingus apribojimus, stiprinti rinkos priežiūros mechanizmus ir imtis priemonių, kad būtų užtikrinti administraciniai gebėjimai šiems tikslams pasiekti;
- (13) esminis veiksnys didinant ekonominį ir socialinį atsparumą ir remiant ekonomikos gaivinimą yra reformos ir investicijos, kuriomis gerinama integracija į darbo rinką ir galimybės keisti darbą, ypatingą dėmesį skiriant skaitmeninėms ir žaliosioms darbo vietoms. Skubios nacionalinės ir Sąjungos reagavimo į krizę priemonės apribojo neigiamą ekonominį ir socialinį poveikį darbuotojams. Kartu dar aktualesnės tapo kai kurios ilgalaikės reformos: veiksminga aktyvi darbo rinkos politika, įskaitant individualizuotą paramą, švietimo ir mokymo sistemų kokybės ir įtraukimo didinimas siekiant gerinti mokymosi rezultatus nuo ankstyvo amžiaus, tvirtos persikvalifikavimo ir įgūdžių tobulinimo priemonės ir investicijos į suaugusiųjų švietimą bei mokymą ir į nuotolinio mokymosi platformas, kvalifikuotų darbuotojų trūkumo problemos sprendimas, užimtų gyventojų pažeidžiamiausių grupių, įskaitant jaunimą ir ilgalaikius bedarbius, užimtumo perspektyvų gerinimas, taip pat lyčių nelygybės mažinimas. Siekiant remti tvarų ir įtraukų ekonomikos gaivinimą, labai svarbu skatinti kokybiškų darbo vietų kūrimą ir gerinti darbo sąlygas, visų pirma užtikrinant tinkamą minimalųjį darbo užmokestį bei mažinant darbo rinkos segmentaciją ir darbo jėgos judumo kliūtis. Svarbus vaidmuo užtikrinant sėkmingą politikos formavimą ir įgyvendinimą tenka socialiniam dialogui ir kolektyvinėms deryboms;

(14) siekiant užtikrinti ekonominį ir socialinį atsparumą svarbu turėti galimybę naudotis tinkamomis, įtraukiomis ir tvariomis sveikatos priežiūros ir socialinės apsaugos sistemomis, kurios krizės metu veikia kaip automatinės stabilizavimo priemonės. Jos padeda per visą ekonominį ciklą išlaikyti socialinę sanglaudą, deramą gyvenimo lygį ir gerą gyventojų sveikatą, taip pat spręsti skurdo ir socialinės atskirties problemas, o tai itin svarbu užtikrinant našaus darbo ekonomiką. Valstybių narių prioritetu ir toliau turėtų likti investicijos, kuriomis remiamos sveikatos priežiūros reformos ir atsparios sveikatos priežiūros sistemos. Labai svarbus veiksnys formuojant politiką – Europos socialinių teisių ramsčio¹⁵ įgyvendinimas. Krizės akivaizdoje dar svarbesnis tapo poreikis visiems užtikrinti tinkamą socialinę apsaugą, t. y. tiek kokybišką sveikatos ir ilgalaikę priežiūrą, tiek visų darbuotojų, įskaitant pagal netipines sutartis dirbančius ir savarankiškai dirbančius asmenis, pajamų pakeitimą. Daugelis valstybių narių ėmėsi laikinų pajamų rėmimo ir socialinės paramos priemonių, skirtų labai mažas pajamas gaunančioms pažeidžiamoms grupėms ir darbuotojams, neturintiems teisės į bedarbio pašalpą. Imtasi priemonių, susijusių su išmokomis, tinkamumo jas gauti sąlygomis ir papildomomis paslaugomis natūra. Socialinės apsaugos sistemų tinkamumą ir aprėptį reikia stiprinti taip, kad būtų užtikrintas ilgalaikis viešųjų finansų tvarumas ir kartų tarpusavio teisingumas;

¹⁵ Tarpinstitucinė deklaracija dėl Europos socialinių teisių ramsčio, OL C 428, 2017 12 13, p. 10–15.

- (15) pastaraisiais metais padaryta didelė pažanga, tačiau dėl pandemijos ekonominių padarinių vėl kilo spaudimas finansų sektoriui. Dabartinės krizės pradžioje euro zonos bankų turimi nuostolių padengimo pajėgumai buvo didesni, negu prieš prasidedant pasaulinei finansų krizei. Kartu su pinigų ir fiskalinės politikos priemonėmis tai padėjo išvengti rinkos finansavimo sąlygų sugriežtinimo pasibaigus pradiniam krizės etapui ir užtikrinti nuolatinį kreditų teikimą privačiajam sektoriui. Tikėtina, kad krizė dar labiau apsunkins jau ir taip žemą bankų pelningumo lygį ir neveiksnių paskolų ir viso paskolų portfelio santykius. Siekiant pažangos šioje srityje, ypač svarbu plėtoti neveiksnių paskolų antrines rinkas, veiksmingai diegti nacionalines turto valdymo bendroves, kai tikslinga, ir reformuoti nemokumo sistemas, taip pat spręsti mažo pelningumo struktūrines problemas. Šie pokyčiai galėtų varžyti kreditų teikimą ekonomikai, kuris yra esminis jos gaivinimo veiksnys. Greitos ir didelės apimties intervencinės politikos priemonės sustiprino pasitikėjimą ir padėjo išsaugoti makrofinansinį stabilumą. Valstybės paskolų garantijų sistemos padeda toliau skolinti ekonomikai, apsaugoti įmones ir sušvelninti grįžtamojo ryšio su bankų sektoriumi ciklus, tačiau valstybių narių biudžetams taip pat sukuria neapibrėžtųjų įsipareigojimų. Dėl moratoriumo pratęsimo nemokumo atveju ir neveiksnių paskolų restruktūrizavimo reikia rasti sudėtingą pusiausvyrą tarp nuolatinės paramos gyvybingoms įmonėms užtikrinimo ir netinkamo lėšų paskirstymo rizikos, didesnių nuostolių dėl galimo bankroto ir mažesnio aiškumo dėl pagrindinio kredito kokybės;

(16) vis dar labai svarbu baigti kurti EPS struktūrą. Užpildžius likusias spragas būtų galima dar labiau padidinti euro zonos stabilumą ir atsparumą ir taip sustiprinti tarptautinį euro vaidmenį, kuris pastaraisiais metais liko iš esmės stabilus. Imantis tolesnių veiksmų reikėtų atsižvelgti į patirtį, įgytą vykdant išsamų Europos ekonominės politikos atsaką į COVID-19 pandemiją. Be trumpalaikio stabilizavimo poveikio ir vaidmens remiant ekonomikos gaivinimą, „Next Generation EU“ gali daryti poveikį EPS ilgesniu laikotarpiu, skatindama augimą skatinančias investicijas ir struktūrines reformas bei didindama euro zonos atsparumą būsimiems sukrėtimams. Išleidžiant eurais išreikštų skolos vertybinių popierių, įskaitant žaliąsias ir socialinio poveikio obligacijas, didelės apimties emisiją, bus padidintas aukštos kokybės eurais išreikštų skolos vertybinių popierių rinkos gilumas ir likvidumas, o tai gali prisidėti prie tarptautinio euro vaidmens stiprinimo. Tačiau vis dar trūksta svarbių EPS elementų, pavyzdžiui, užbaigtos bankų sąjungos ir glaudesnės kapitalo rinkų sąjungos. Bankų sąjungos stiprinimas tebėra itin svarbus. Todėl reikia nedelsiant ir vienodais užmojais, remiantis bendru sutarimu, tęsti darbą, susijusį su visais elementais, įskaitant tuos, kurie aptarti Aukšto lygio darbo grupėje dėl EIGS. Siekiant toliau įgyvendinti ESM reformų rinkinį ir, atsižvelgiant į pažangą, padarytą mažinant riziką, ir tolesnes priemones, išdėstytas 2020 m. lapkričio 30 d. Euro grupės pareiškime, Bendro pertvarkymo fondo bendros finansinio stabilumo stiprinimo priemonės įsigaliojimo paankstinimas iki 2022 m. pradžios yra dar vienas svarbus žingsnis siekiant baigti kurti bankų sąjungą ir stiprinti EPS. Reikėtų tęsti darbą ieškant sprendimų, kaip pašalinti dabartinės likvidumo užtikrinimo vykdant pertvarkymą struktūros trūkumus. Kaip matyti iš 2020 m. rugsėjo mėn. naujo veiksmų plano, vienas iš svarbiausių prioritetų – kapitalo rinkų sąjungos stiprinimas. Stipri ir atspari EPS taip pat bus svarbi siekiant stiprinti tarptautinį euro vaidmenį ir užtikrinti Sąjungos ekonominį ir finansinį savarankiškumą (dėl to Komisija pateiks komunikatą), šiame procese visapusiškai atsižvelgiant į Sąjungos vidaus rinką ir ją vykdant atvirai ir skaidriai euro zonai nepriklausančių valstybių narių atžvilgiu,

REKOMENDUOJA euro zonos valstybėms narėms 2021–2022 m. laikotarpiu atskirai, be kita ko, įgyvendinant savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, ir kartu Euro grupėje imtis šių veiksmų:

1. Užtikrinti politikos kryptį, kuria remiamas ekonomikos gaivinimas

Kadangi ekstremalioji sveikatos situacija tebesitęsia, visus 2021 m. fiskalinė politika visose euro zonos valstybėse narėse turėtų likti remiamojo pobūdžio.

Politikos priemonės turėtų būti pritaikytos prie konkrečių šalių aplinkybių ir taikomos laiku, laikinai ir tikslingai. Valstybės narės turėtų toliau koordinuoti veiksmus, kad būtų veiksmingai kovojama su pandemija, palaikoma ekonomika ir remiamas tvarus ekonomikos gaivinimas.

Esant tinkamoms epidemiologinėms ir ekonominėms sąlygoms, laipsniškai panaikinti neatidėliotinas priemones, kartu kovojant su krizės socialiniu poveikiu ir poveikiu darbo rinkai. Vykdyti fiskalinę politiką, kuria siekiama užtikrinti apdairią vidutinio laikotarpio fiskalinę būklę ir skolos tvarumą, kartu didinant investicijas.

Valstybės narės turėtų vykdyti reformas, kuriomis visų atžvilgiu būtų stiprinama sveikatos ir socialinės apsaugos sistemų aprėptis, tinkamumas ir tvarumas.

Valstybės narės ypatingą dėmesį turėtų skirti biudžeto priemonių kokybei. Gerinti viešųjų pirkimų sistemas ir viešųjų finansų valdymą, ypač kiek tai susiję su investavimo sistemomis ir žaliojo biudžeto sudarymo priemonių naudojimu. Pasinaudoti išlaidų peržiūromis, kad viešosios išlaidos būtų geriau nukreiptos į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo poreikius.

2. Toliau didinti konvergenciją, atsparumą ir tvarų bei integracinį augimą

Mažinti papildomų skirtumų riziką ir didinti ekonominį bei socialinį atsparumą euro zonoje toliau kovojant su struktūriniais iššūkiais ir įgyvendinant reformas, kuriomis didinamas našumas ir užimtumas, užtikrinamas sklandus išteklių perskirstymas ir gerinamas rinkų ir viešojo administravimo veikimas, taip pat didinant viešųjų investicijų lygį ir skatinant privačiojo sektoriaus investicijas, kad būtų remiamas teisingas ir įtraukus ekonomikos gaivinimas, atitinkantis žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos tikslus.

Toliau integruoti bendrąją prekių ir paslaugų rinką, įskaitant skaitmeninę, panaikinant nereikalingus apribojimus, stiprinant rinkos priežiūrą ir užtikrinant pakankamus administracinius gebėjimus.

Užtikrinti veiksmingą aktyvią darbo rinkos politiką ir paramą keičiant darbą, visų pirma pereinant prie žaliosios ir skaitmeninės ekonomikos. Skatinti tinkamas darbo sąlygas ir mažinti darbo rinkos segmentaciją bei stiprinti įtrauktį. Užtikrinti veiksmingą socialinių partnerių dalyvavimą formuojant politiką, stiprinti socialinį dialogą ir kolektyvines derybas. Stiprinti įtraukias švietimo ir mokymo sistemas ir didinti investicijas į įgūdžius, sprendžiant kvalifikuotų darbuotojų trūkumo problemą.

Toliau dirbti Taryboje siekiant pasauliniu sutarimu pagrįsto sprendimo, kad būtų išspręsti mokesčių srities uždaviniai, kylantys dėl ekonomikos skaitmeninimo pagal EBPO mokesčių bazės erozijos ir pelno perkėlimo įtraukią sistemą, tikintis, kad susitarimas tame forume bus pasiektas ne vėliau kaip 2021 m. viduryje. Dalyvauti atitinkamame parengiamajame darbe, susijusiame su tolesniais veiksmais, siekiant spręsti tuos skaitmeninės ekonomikos mokesčių srities uždavinius, be kita ko, jei iki 2021 m. vidurio nebus pasiektas tarptautinis sutarimas. Toliau daryti pažangą kovojant su agresyviu mokesčių planavimu, mažinti mokesčių pleišta ir remti perėjimą prie anglies dioksido apmokestinimo ir aplinkos mokesčių.

3. Stiprinti nacionalines institucines sistemas

Tęsti ir ankstinti reformas, kad būtų šalinami investavimo trukdžiai ir užtikrintas veiksmingas ES lėšų, įskaitant Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės lėšas, panaudojimas laiku. Didinti viešojo administravimo institucijų, įskaitant teisingumo ir sveikatos sistemas, taip pat valstybines užimtumo tarnybas, veiksmingumą ir skaitmeninimą. Mažinti įmonėms tenkančią administracinę naštą ir gerinti verslo aplinką. Toliau tobulinti kovos su sukčiavimu, korupcija ir pinigų plovimo bei terorizmo finansavimo prevencijos sistemas.

Skatinti konkrečius veiksmus nemokumo sistemų veiksmingumui, efektyvumui ir proporcingumui didinti, neveiksnioms pozicijoms pertvarkyti ir veiksmingam kapitalo paskirstymui užtikrinti.

4. Užtikrinti makrofinansinį stabilumą

Kol būtina per šią precedento neturinčios krizės sukeltą ekstremaliąją situaciją, išlaikyti kreditų kanalus ekonomikai ir priemones gyvybingoms įmonėms remti.

Išlaikyti patikimus bankų sektoriaus balansus, be kita ko, toliau sprendžiant neveiksnių paskolų klausimą ir visų pirma plėtojant antrines neveiksnių paskolų rinkas.

5. Baigti kurti ekonominę ir pinigų sąjungą ir stiprinti tarptautinį euro vaidmenį

Daryti pažangą stiprinant ekonominę ir pinigų sąjungą, kad būtų padidintas euro zonos atsparumas užbaigiant kurti bankų sąjungą, nedelsiant toliau tęsiant tokio paties užmojo darbą, susijusį su visais elementais, be kita ko, tais, dėl kurių diskutuota Aukšto lygio darbo grupėje dėl EIGS, ir stiprinant kapitalo rinkų sąjungą, taip pat remiant iniciatyvas, kuriomis įgyvendinama skaitmeninė finansų, mažmeninių finansų ir tvari finansų politika. Tęsti darbą ieškant sprendimų, kaip pašalinti dabartinės likvidumo užtikrinimo vykdant pertvarkymą struktūros trūkumus, ir stiprinant Europos reglamentavimo ir priežiūros sistemą, be kita ko, užtikrinant nuoseklią ir veiksmingą kovos su pinigų plovimu taisyklių priežiūrą ir jų vykdymą.

Imantis tolesnių ekonominės ir pinigų sąjungos stiprinimo veiksmų reikėtų atsižvelgti į patirtį, įgytą vykdant visapusišką Europos ekonominės politikos atsaką į COVID-19 pandemiją. Pažanga, visapusiškai gerbiant Sąjungos vidaus rinką ir atvirai bei skaidriai vykdoma euro zonai nepriklausančių valstybių narių atžvilgiu, padės stiprinti tarptautinį euro vaidmenį ir visame pasaulyje propaguoti Europos ekonominius interesus.

Priimta Briuselyje

*Tarybos vardu
Pirmininkas*